

Socialarbete och familjeservice/handikappservice

GRUNDER FÖR BEVILJANDE AV STÖD FÖR NÄRSTÅENDEVÅRD fr.o.m. 1.11.2009

Långtidssjuka eller handikappade barn och unga under 18 år, samt utvecklingsstörda personer över 18 år

Syftet med stöd för närståendevård

Syftet med beviljande av stöd för närståendevård är att stöda långtidssjuka och handikappade barn och unga att kunna bo hemma. Med stöd för närståendevård som riktar sig till vuxna personer med utvecklingsstörning stöder man boende hos föräldrarna tills den vuxna handikappade flyttar hemifrån och får boendeservice enligt handikappservicelagen eller specialomsorgslagen.

Stödet för närståendevård består av det vårdarvode som ges åt vårdaren för att trygga den vård och omsorg som ges hemma hos den handikappade eller sjuka personen samt den service och det stöd som ges åt vårdtagaren och vårdaren.

Stödet för närståendevård är en lagstadgad, anslagsbunden socialservice, som baserar sig på lagen om stöd för närståendevård (2005/937).

Stöd för närståendevård beviljas inte, om vårdtagaren bor i en offentlig eller privat verksamhetsenhet inom social- och hälsovården.

Att ansöka om stöd för närståendevård

Stöd för närståendevård ansöks skriftligt genom att fylla i ansökningsformuläret för stöd för närståendevård. Till ansökan bifogas ett läkarutlåtande om sjukdomen eller handikappet. Socialarbetaren/socialhandledaren kartlägger behovet av stöd för närståendevård under ett hembesök. Närståendevårdarens behov av social service som stöder närståendevården bedöms i samband med att vård- och serviceplanen uppgörs. En mångprofessionell arbetsgrupp behandlar alla nya ansökningar, varefter socialarbetaren/socialhandledaren fattar beslut om stöd för närståendevård.

De egenskaper som krävs av en närståendevårdare

Det viktigaste motivet inom närståendevården är ett nära förhållande, som inte har uppstått utifrån vårdbehov, utan som finns oberoende av det.

En förutsättning för beviljande av stöd för närståendevård är att vårdtagaren har en anhörig eller annan närstående person, som är beredd att ingå ett avtal om stöd för närståendevård med kommunen. I praktiken har vårdaren oftast deltagit i vården och omsorgen redan innan avtalet om närståendevård ingås.

Vid bedömningen av närståendevårdarens lämplighet, beaktas hennes/hans:

- fysiska och psykiska hälsotillstånd
- funktionsförmåga och resurser
- sociala nätverk

Kommunen kan bevilja stöd för närståendevård om den vård närståendevårdaren ger tillsammans med annan social- och hälsovård är tillräcklig för vårdtagarens välmående, hälsa och säkerhet.

Vårdtagarens hem bör vara lämpligt med tanke på hälsa och andra omständigheter.

Kommunen och närståendevårdaren ingår ett avtal om närståendevård (uppdragsavtal), som i allmänhet är i kraft tills vidare. Vid uppgörande av tidsbestämda avtal är utgångspunkten alltid vårdtagarens bästa.

Närståendevårdaren står inte i ett arbetsförhållande till kommunen, vårdtagaren eller vårdtagarens vårdnadshavare, på det sätt som avses i arbetsavtalslagen. Om närståendevårdarens pensionsskydd fastställs i den kommunala pensionslagen och närståendevårdaren omfattas av den kommunala lagen om olycksfallsförsäkring.

Ett avtal om närståendevård bör inte ingås, ifall ingående av avtal är emot vårdtagarens vilja.

KRITERIER FÖR BEVILJANDE AV STÖD FÖR NÄRSTÅENDEVÅRD

Då beslut fattas om beviljande av stöd för närståendevård, bedöms följande ärenden:

- **Vårdtagarens funktionsförmåga:** fysisk, kognitiv, psykisk och social funktionsförmåga
- **Vårdaren:** vårdarens hälsa, resurser, livssituation och förmåga att sköta sin närstående
- **Bundenhet p.g.a. vård och omsorg**
- **Vårdmiljön:** behovet av eventuella hjälpmedel och förändringsarbeten i hemmet

Klasserna för arvoden inom stödet för närståendevård

Inom det lagstadgade stödet för närståendevård ingår ett vårdarvode som ges i form av pengar. I Vasa används flera olika arvodesklasser beroende på hur krävande och bindande vården är. Lagen om stöd för närståendevård fastställer att vårdarvodet fr.o.m. 1.1.2009 är minst 336,41 €/månad. Vårdarvodet kan vara lägre än 336,41 euro, ifall vården inte är så bindande (vårdtagaren går t.ex. regelbundet i dagvård). Vårdarvodet granskas varje kalenderår utgående från lönekoeficienten (index). Indexförhöjningarna berör de lagstadgade minimivårdarvodena. Man har rätt till stöd för närståendevård från och med följande hela kalendermånad efter

ansökningsdagen. Stödet för närståendevård sänks, ifall vårdtagarens vård ordnas på annat sätt än genom närståendevård, under annan tid än de lagstadgade lediga dagarna.

I. BARN:

1. Det lägsta stödet för närståendevård

A) 395,31 euro/mån

Vårdtagaren behöver p.g.a. långtidssjukdom eller bestående handikapp vård, omsorg och/eller handledning samt kontinuerlig övervakning i många av de dagliga sysslorna. Vården är på grund av detta mycket mer krävande och bindande, i förhållande till vården av ett friskt barn i samma ålder. Vårdtagarens fysiska hjälpbehov kan vara vid wc-besök, att klä på sig, vid måltider och att tvätta sig. Vårdtagaren behöver handledning och/eller övervakning i de dagliga personliga sysslorna, t.ex. hjälp med morgon-/kvällssysslor, skötsel av hygien, medicinering och skötande av ärenden utanför hemmet.

Som huvudregel förutsätts även att vårdtagaren har beviljats FPA:s förhöjda handikappbidrag för personer under/över 16 år.

B) 276,72 euro/mån

Ett avdrag på 30 % görs på det lägsta stödet för närståendevård, ifall vårdtagaren i huvudsak under året är borta från hemmet en del av dagen (minst 7 h/dag), t.ex. i dagvård eller i skola. Ifall vårdtagaren är hemma 1 månad och vårdas av närståendevårdaren, kan avdraget tas bort för den månaden.

2. Förhöjt stöd för närståendevård

A) 519,80 euro/mån

Vårdtagaren behöver p.g.a. långtidssjukdom eller bestående handikapp rikligt med vård, omsorg, handledning och övervakning dygnet runt. Vården är på grund av detta väldigt krävande och bindande i förhållande till ett friskt barn i samma ålder. Vårdtagaren behöver konstant hjälp med eller övervakning i de dagliga personliga sysslorna och vid andra funktioner såsom att tvätta sig, klä på sig, förflytta sig, wc-besök, medicinering och vid måltider.

Som huvudregel förutsätts även att vårdtagaren har beviljats FPA:s specialhandikappbidrag för personer under/över 16 år.

B) 363,86 euro/mån

Ett avdrag på 30 % görs på det förhöjda stödet för närståendevård, ifall vårdtagaren i huvudsak under året är borta från hemmet en del av dagen (minst 7 h/dag), t.ex. i dagvård eller i skola. Ifall vårdtagaren är hemma 1 månad och vårdas av närståendevårdaren, kan avdraget tas bort för den månaden.

3. Special stöd för närståendevård 1573,85 euro/mån

I dessa speciella situationer behöver vårdtagaren konstant sammanhängande personlig vård dygnet runt, och han/hon kan inte alls vara ensam. En förutsättning är även att vårdaren på grund av vården måste lämna sitt förvärvsarbete. Stödet för närståendevård är ofta ett alternativ till terminalvård på en anstalt.

II. VUXNA UTVECKLINGSSTÖRDA:

1. Det lägsta stödet för närståendevård

A) 419,89 euro/mån

Vårdtagaren behöver mycket vård, omsorg och/eller handledning samt övervakning i många av de dagliga sysslorna och/eller med aktiviteter utanför hemmet, t.ex. vårdtagaren behöver en annan persons hjälp vid wc-besök, för att tvätta sig, klä på sig, vid måltider, stöd vid sociala aktiviteter(socialisering), deltagande i fritidsaktiviteter och utträttande av ärenden. Ifall vårdtagaren inte skulle bo hemma skulle han/hon behöva specialomsorgens boendeservice.

Som huvudregel förutsätts även att vårdtagaren har beviljats FPA:s förhöjda handikappbidrag för över 16-åringar.

B) 291,82 euro/mån

Ett avdrag på 30 % görs på det lägsta stödet för närståendevård, ifall vårdtagaren i huvudsak under året är borta från hemmet en del av dagen (minst 7 h/dag), t.ex. i arbets- eller dagverksamhet. Ifall vårdtagaren är hemma 1 månad och vårdas av närståendevårdaren, kan avdraget tas bort för den månaden.

2. Förhöjt stöd för närståendevård

A) 763,63 euro/mån

Vårdtagaren behöver rikligt med vård, omsorg och/eller handledning samt övervakning i många av de dagliga sysslorna och/eller aktiviteter utanför

hemmet, t.ex. behöver en annan persons hjälp under wc-besök, för att tvätta sig, klä på sig, vid måltider, stöd vid sociala aktiviteter, deltagande i fritidsaktiviteter och uträttande av ärenden. Vårdaren bör sköta om vårdtagaren och vara beredd på att vårda under hela dygnet. Ifall vårdtagaren inte bodde hemma skulle han/hon behöva specialomsorgens boendeservice. Som huvudregel förutsätts även att vårdtagaren har beviljats FPA:s specialhandikappbidrag för personer över 16-år.

B) 534,54 euro/mån

Ett avdrag på 30 % görs på det förhöjda stödet för närståendevård, ifall vårdtagaren i huvudsak under året är borta från hemmet en del av dagen (minst 7 h/dag), t.ex. i arbets- eller dagverksamhet. Ifall vårdtagaren är hemma 1 månad i vård av närståendevårdaren, kan avdraget tas bort för den månaden.

3. Special stöd för närståendevård 1573,85 euro/mån

I dessa speciella situationer behöver vårdtagaren konstant sammanhängande personlig vård dygnet runt, och kan inte alls vara ensam. En förutsättning är även att vårdaren på grund av vården måste lämna sitt förvärvsarbete. Stödet för närståendevård är ofta ett alternativ för terminalvård på en anstalt.

Överförande till de vuxnas grupp

Då vårdtagaren fyller 18 år överförs han/hon till de vuxnas grupp, under förutsättning att han/hon fortfarande är i behov av bindande vård enligt närståendevårdskriterierna. Om stöd för närståendevård för personer över 18 år med en utvecklingsstörning beslutar handikappservicens socialarbetare/socialhandledare och om stöd för närståendevård för andra personer över 18 år beslutar handledaren för närståendevård inom hemservicen. Vårdbehovet kontrolleras antingen genom hembesök eller i samarbete med andra samarbetsparter.

Närståendevårdarens lediga dagar

Närståendevårdaren har lagstadgad rätt till minst tre lediga dygn per månad under sådana månader då vårdaren konstant varit bunden till vården dygnet runt eller kontinuerligt dagligen.

Vården anses vara bindande dygnet runt även då vårdtagaren regelbundet under kortare stunder av dagen använder social- och hälsovårdsservice utanför hemmet. Vårdtagaren kan anses spendera en liten del av dygnet utanför hemmet, ifall dennes regelbundna frånvaro i medeltal varar högst 5 – 7 timmar per vardag.

Om lediga dagar överenskommes i vård- och serviceplanen. Kommunen beslutar i sista hand om hur vården ordnas under närståendevårdarens lediga tid.

Avgifter för servicen

Under den lagstadgade ledigheten för närståendevårdaren debiteras vårdtagaren en av inkomster oberoende avgift för den service som ges. Det är en dygnsavgift på högst 9,90 €/dygn.

För den service som ingår i stödet för närståendevård eller den service som ges för verkställande av annan ledighet än den lagstiftade, kan avgifterna fastställas utifrån de allmänna bestämmelserna.

Stödet för närståendevård i förhållande till annan socialservice

För verkställande av vården kan hemservice eller hemservicens servicesedlar beviljas för uppgifter där det behövs två personers hjälp, t.ex. vid lyft och duschning. För hemservice betalar vårdtagaren den personliga månadsavgift som fastställts för hemservicen i enlighet med lagen om klientavgifter inom social- och hälsovården.

Ifall vårdtagaren behöver rikligt med hemservice även för annat än t.ex. bad- eller lyfthjälp gör man en ny bedömning av stödet för närståendevård.

Stöd för närståendevård är en primär stödform i förhållande till service enligt handikappservicelagen, ifall vårdtagarens hjälpbehov kan tillgodoses med närståendevård. Ifall vårdtagaren beviljas serviceboende enligt handikappservicelagen i sitt eget hem, beviljas i allmänhet inte stöd för närståendevård.

Stödet för närståendevård avslutas, ifall den som förverkligar vården anses vara någon annan än den som får stödet.

Avslutande och avbrytande av närståendevård

Kommunen kan säga upp avtalet om närståendevård tidigast två månader efter att uppsägningen gjorts. Ifall vårdaren säger upp avtalet, upphör avtalet gälla en månad efter att det sagts upp.

I lagen har inget stiftats om uppsägningskriterierna. Utgångspunkten är att vården är till vårdtagarens bästa. Vårdavtalet bör sägas upp ifall vården inte längre motsvarar vårdtagarens bästa och är en fara för hans/hennes hälsa eller säkerhet. Ifall avtalet hotar närståendevårdarens hälsa eller säkerhet, kan avtalsparterna säga upp avtalet omedelbart. Vårdarens dåliga hälsa kan vara en grund för uppsägande av avtal.

Oberoende av uppsägningstid upphör avtalet gälla i slutet på den månad, då vården p.g.a. ändringar i vårdtagarens hälsotillstånd inte längre är nödvändig.